

En nu daden na de gelofte

Charter formaliseert afspraken tussen erkende godsdiensten en levensbeschouwingen

- Discussiepunten aankaarten in wederzijds respect
- Wat met niet-erkende erediensten?
- Vraag naar concreet actieplan voor lokale basiswerkers

Patrick VERSTUYFT

Op vrijdag 2 juni vond de plechtige ondertekening plaats van het Charter van de Vlaamse Interlevensbeschouwelijke Dialoog (VILD) door Vlaams minister-president Geert Bourgeois (N-VA) en de nationale vertegenwoordigers van de erkende erediensten en levensbeschouwingen in ons land: de rooms-katholieke, de israëlitische, de protestants-evangelische, de anglicaanse, de islamitische, de orthodoxe eredienst en de zogenoemde niet-confessionele levensbeschouwing, ook gekend als het vrijzinnige humanisme.

Het charter wil „een basis” zijn „zowel voor uitwisseling en dialoog tussen de levensbeschouwingen onderling als voor het overleg met de overheid. Wederzijds respect houdt onder meer in discussiepunten in dialoog aan te kaarten. Dialoog bevordert verdraagzaamheid”. Het charter herbevestigt de verhouding tussen overheid en levensbeschouwingen die in de Belgische grondwet is vastgelegd, het wijst op de naleving van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en het onderschrijft de principes van de democratie en de rechtsstaat. „Ondanks hun onderlinge verschillen” vinden

de ondertekenaars elkaar in „een gemeenschappelijk doel: een leefbare wereld, een samenleving met welzijn voor iedereen, vrijheid, vrede, verdraagzaamheid en het behoud van de democratische rechtsstaat”.

Daarmee formaliseert het charter wat al op 21 maart 2014 door de betrokken partijen was afgesproken. Minister-president Bourgeois zei trots te zijn met de uitbreiding van het VILD „tot een doeltreffend overlegplatform om maatschappelijk relevante thema's aan te kaarten, elkaar te consulteren en te werken aan een gedeeld engagement voor Vlaanderen”.

Desgevraagd plaatst priester Jan Van Eycken enkele – persoonlijke – kanttekeningen bij het initiatief. Hij werkt voor het Expertisepunt IDB Interreligieuze Dialoog van de Kerk in Brussel en staat al vijftien jaar ‘in het vak’. „Natuurlijk, hoe meer dergelijke charters, hoe beter”,

„Diversiteit in erkende erediensten komt onvoldoende aan bod”

erkent hij. Ook met de klemtonen is hij het eens, al gaat het om „zaken die iedereen al zou moeten respecteren”. En toch.

„Het zwakste punt in het charter is waar de erkende erediensten en levensbeschouwingen worden opgesomd”, zegt Van Eycken. „Ik besef dat de overheid enkel kan werken met erkende instanties, maar zo worden de niet-erkende nooit in de dialoog betrokken. We werken allemaal aan een betere samenleving. Dan heeft het feit of je erkend of niet-erkend bent, geen

zin.” Nochtans staat de deur op een kier indien de federale overheid „in de toekomst andere erediensten en levensbeschouwingen” zou erkennen. „Maar dat is pas als ze erkend zijn. Zo staat het boeddhisme al vijf jaar op de drempel van erkenning”, rekt Jan Van Eycken. „Intussen wil een aantal – ik geef toe – kleinere gemeenschappen, zoals de Indiase religies, meedoen, maar allicht zullen ze nooit voldoen aan de erkenningscriteria. Zij worden beschouwd als wereldreligies, maar niet erkend als gesprekspartner. De overheid moet met iedereen in dialoog treden.”

Bovendien, zo stelt Van Eycken, is er binnen de erkende erediensten een grote diversiteit aan scholen en tradities. „Die komen onvoldoende aan bod. We hebben vier erkende christelijke Kerken, tegenover één joodse en één islamitische erkenning. Dat klopt niet met de praktijk. Zo aanvaarden soennitische moslims het onverdoofd slachten niet, maar zijn sjiieten er niet tegen gekant. Men wil alles in een trechter gieten. Zo krijg je geen dialoog, maar een gefilterd gesprek waarin de helft zich niet meer herkent.”

Aan het „gemeenschappelijk engagement” van het charter wordt ook geen actieplan gekoppeld, betreurt Van Eycken. „Een plan met concrete richtlijnen en verwachtingen is nuttig voor de basiswerkers en zou hen stimuleren ook lokaal samen te zitten. Nu gebeurt dat enkel door hen die dat uit eigen initiatief doen. Een engagement moet je ook opnemen. Het mag niet bij een zoveelste intentie blijven.”

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

STANDPUNT

Luk VANMAERCKE

Dierenwelzijn

„ Een bekentenis. Luttele minuten geleden, toen ik aan dit *Standpunt* wilde beginnen, heb ik een vlieg doodgeept. Het dier irriteerde me met zijn gezoem. Mijn handeling was instinctief. Een opgerolde krant, een stevige mep en de vlieg was niet meer. Het zette me meteen aan het denken. Heb ik wel het recht om dat dier te doden? Stond mijn drastische daad wel in verhouding tot de bescheiden hinder? Waren er alternatieven, die ethisch hoogstaander waren? Moet ik als christen niet wat meer respect hebben voor de schepping?

Debatten over het welzijn en de rechten van dieren zijn erg in trek. Twee senatoren willen dat dierenrechten ook erkend worden in de grondwet. Ze handelen vanuit een nobele intentie, maar is het wel een verstandige methode? Doorgaans wordt de grondwet gewijzigd om de staat te hervormen of om belangrijke rechten voor mensen te verzekeren. Moeten we dat nu ook voor dieren doen?

De discussie wordt hevig en emotioneel gevoerd. De redelijkheid raakt daarbij wel eens zoek. Een specialiste in staatsrecht argumenteerde in *De Standaard* zelfs dat het onderscheid tussen mensen en dieren eigenlijk discriminatie is. Dat belangrijke begrip wordt daardoor ondergraven. De gangbare definitie van discriminatie is immers het onrechtmatig onderscheid maken tussen mensen of groepen. Dat ook het onderscheid tussen mensen en dieren onrechtmatig zou zijn, is op zijn zachtst gezegd aanvechtbaar.

De drang om alles te juridiseren is groot, maar niet altijd wijs

Hoe kunnen we als christenen kijken naar dat debat?

Alles wat leeft maakt deel uit van de schepping. Eerbied voor die schepping zit diep in het christelijke denken ingebakken. Een bekend voorbeeld was Franciscus van Assisi, die zijn liefde niet beperkte tot God en de mensen, maar ook uitbreidde tot dieren en planten, die hij zijn broeders en zusters noemde. De huidige paus, die niet toevallig dezelfde naam koos, roept in zijn encycliek *Laudato si'* op tot zorg voor de aarde en het milieu, waarvan dieren onmiskenbaar deel uitmaken.

Er zijn dus goede redenen om dieren respectvol en zelfs liefdevol te behandelen. Het tegendeel botst met ons rechtvaardigheidsgevoel. Daarom zijn we ook telkens geschokt wanneer ons weer eens horrorverhalen bereiken over de behandeling van dieren in een slachthuis of kippenkwekerij. Terecht eisen we strenge regels en een strikte controle op de correcte naleving.

Dat alles valt echter onder dierenwelzijn, wat niet hetzelfde is als dierenrechten. Kunnen we wel rechten aan dieren toekennen, als zij zelf geen besef hebben dat er iets als rechten bestaat? En moeten we daar zelfs grondrechten van maken, gebetonneerd in onze grondwet?

De drang van de hedendaagse mens om alles te juridiseren is groot, maar niet altijd wijs. In plaats van dieren rechten toe te kennen waarvan ze zelf geen benul hebben, kunnen we beter mensen de plicht opleggen het welzijn van dieren te respecteren. Dat past in de (christelijke) gedachte dat de aarde ons werd toevertrouwd, maar niet onze eigendom is. Dat we de aarde mogen bewerken en benutten, maar haar niet mogen beschadigen en verarmen. We zijn het aan onze nakomelingen verplicht om de aarde in goede staat door te geven, generatie na generatie. Dieren mishandelen botst daarmee. Dat is een veel waardevollere en duurzamere redenering dan de artificiële constructie van dierenrechten in de grondwet. Ongetwijfeld kunnen ook vele niet-gelovigen die gedachtegang volgen. Het welzijn van dieren heeft meer baat bij concreet ethisch handelen dan bij theoretische principes in de grondwet.

Intussen heb ik een tweede vlieg uit mijn kantoor verwijderd. Deze keer niet door ze te doden, maar door het raam te openen. Of het kwetsbare diertje de harde buitenwereld zal overleven, zal ik nooit te weten komen. ”

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

Steven Fuite (Verenigde Protestantse Kerk), Sylvain Peeters (Unie Vrijzinnige Verenigingen), Geert Bourgeois (N-VA) en kardinaal Jozef De Kesel ondertekenen het charter. © Lisa Lust